

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-23
لجنة الانتخابات المركزية للكنيست 23
The Central Elections Committee for the 23rd Knesset

Justice Neal Hendel
Supreme Court of Israel
Chairman of the Central Elections Committee

قاضي نيل هندل
المحكمة العليا
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

השופט ניל הנדל
בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

תב"כ 46/23

העותרת: מפלגת ישראל ביתנו

נגד

המשיבים: 1. הליכוד תנועה לאומית ליברלית
2. בועז פאר
3. שרונה להב

עתירה לצו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959

בשם העותרת: עו"ד איתן הברמן; עו"ד מישל נגר
בשם המשיבה 1: עו"ד אבי הלוי; עו"ד ניבה הלוי; עו"ד שמואל תמיר (שורקי)

החלטה

1. עתירה זו הוגשה השכם בבוקר, היום – יום הבחירות. לפי המודעה שצורפה לעתירה, הליכוד או גורם מטעמו מציעים לבוחרים להסיע אותם להצביע ולאסוף אותם ממקום הקלפי באמצעות לימוזינה מפוארת, שתמונתה מתנוססת על גבי המודעה. זה נוסח המודעה, מתחת לכותרת הגדולה "הליכוד": "ביום הבחירות מצביעים בסטייל. הלימוזינה שלנו תאסוף ותחזיר אתכם. תינתן שתיה וכיבוד קל במהלך הנסיעה. בחירות 2020 בוחרים נכון בוחרים מחל". כן יש שני מספרי טלפון של אנשי קשר.

עמוד 1 מתוך 3

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015
العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015

טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855, דוא"ל البريد الإلكتروني:

VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

העותרת – מפלגת ישראל ביתנו – טוענת כי הצעה זו עולה לכדי מתנה אסורה ושוחד בחירות. הליכוד, מנגד, טענה בתגובתה כי מדובר ביוזמה פרטית של משיבים 2-3 – תושבי העיר אילת שבבעלותם לימוזינה, שאמנם תומכים בליכוד אך אינם קשורים למטה הליכוד. כן נטען, לגופו של עניין, כי הליכוד הנחתה את המטה בעיר אילת שלא להשתמש בלימוזינה לשם הסעת בוחרים אל הקלפי ובחזרה, גם אם השימוש יוצע בהתנדבות. לגופם של דברים סבר בא כוח הליכוד כי הוראות החוק מתירות להסיע בוחרים אל הקלפי ביום הבחירות, ומכיון שהחוק אינו מצמצם את ההיתר לעשות כן – אין מקום לאסור על הסעת מצביעים אל הקלפי באמצעות לימוזינה.

2. כאמור, העותרת הציעה שני בסיסים משפטיים לאיסור על הצעת שירותי לימוזינה וכיבוד למצביעים בקלפי – מתנת בחירות אסורה ושוחד בחירות. שאלה יפה היא מה היחס בין שני האיסורים. האיסור על קבלת מתנות קבוע בסעיף 8 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959, הקובע, בין היתר, כי "לא תהא תעמולת בחירות קשורה במתן מתנות". גם מבלי להידרש לשאלה מהי מתנה, שנדונה בהרכב מורחב בבית המשפט העליון (דנג"ץ 1525/15 טיבי נ' מפלגת ישראל ביתנו (23.08.2017)), ניתן לראות כי האיסור על מתנות ממוקד בתעמולת בחירות, ולא דווקא בהצבעה ביום הבחירות. לעומת זאת, האיסור על מתן שוחד בחירות קבוע בסעיף 122(1) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969, והוא אינו עוסק בתעמולה אסורה אלא בהצבעה עצמה: "הנותן או המציע שוחד על מנת להשפיע על בוחר להצביע... בכלל או בעד רשימת מועמדים מסוימת". "דרכי השוחד" מוגדרים בסעיף 123 לחוק הבחירות לכנסת, בין היתר, כ"כסף, שווה כסף, שירות או טובת הנאה אחרת". בנסיבות אלה, ומבלי למצות את העניין בסד הזמנים הנוכחי, סבורני כי המודעה שהוצגה, שאינה עוסקת בתעמולה כשלעצמה אלא במתן שירותי הסעה בלימוזינה אל הקלפי והצעת כיבוד ושתייה – מעוררת את סוגיית השוחד, ולא את סוגיית המתנה.

אחת מנפקויות ההבחנה בין שני הסעיפים קשורה לעונשים השונים הקבועים ביחס להפרת כל אחת מהוראות החוק, ששתיהן מהוות גם עבירות פליליות – חצי שנת מאסר עבור מתן מתנות במסגרת תעמולה, לעומת חמש שנות מאסר שניתן להטיל על הנותן שוחד בחירות. אכן, יתכן שבחלק מהמקרים הנופלים תחת הגדרת "שוחד" מדובר במילה חריפה ואף ביקורתית מדי. אך יש בכך כדי לשדר מסר מובהק בדבר החשש מפני עבירת השוחד, ואפילו "אבק שוחד" (ראו הפתיחתא לחוות דעתי בע"פ קלנר נ' מדינת ישראל (29.12.2015) (פרשת "הולילנד"), ומקורות המשפט העברי שהובאו שם). בהקשר של בחירות, נחוצה נקיות הדעת

עמוד 2 מתוך 3

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس,
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني:

VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirof.gov.il

במובנה החזק ביותר, כדי למנוע שמירה על כללי המשחק ועל טוהר הבחירות. בהקשר של מתנות ציינתי בעבר אף כי יש בכוחה של הנתונה "ליצור יחסי תלות וחנופה בין מקבל המתנה לבין נותן המתנה – ואף להביא לעיקור חוש הביקורתיות ולהימנעות מתוכחה. על פי גישה זו, ההסתייגות מקבלת מתנות נועדה למנוע מצב בו אדם יחוש מחוייב לגמול או להחניף לנותן המתנה, ויהפוך ל'אסיר תודה' כלפיו, פשוטו כמשמעו" (דנג"ץ 1525/15 הנזכר לעיל, פסקה 11 לחוות דעתי). והדברים יפים ביתר שאת גם ביחס לשוחד בחירות. שיקול מרכזי שמרחף על פני כל הרשימות הוא עקרון השוויון בין הבוחרים ודרך הפניה אליהם. שיקול זה שזור בשיקול של טוהר הבחירות.

כאן המקרה אינו גבולי. אמנם סעיף 123 לחוק הבחירות לכנסת מחריג מדרכי השוחד "הובלת בוחר בכלי רכב אל מקום הקלפי וממנו לצורך הצבעתו"; ברם, לימוזינה היא בגדר "פינוק" – שדרוג וטובת הנאה. אשר להצעת כיבוד ושתיה – גם קלים – הרי שמדובר בוודאי בטובת הנאה. בנסיבות העניין יש במעשה חומרה יתירה, שכן הוא נעשה ביום הבחירות, והסעת הבוחר מבוצעת בדרך שמהווה עבירה.

3. דין העתירה נגד משיבים 2-3 להתקבל. הנני מורה כי משיבים אלה יסירו באופן מיידי את כל הפרסומים מטעמם בדבר הסעת מצביעים לקלפי או ממנה, או מתן כיבוד קל למצביעים, וכן ניתן בזאת צו למניעת הסעת מצביעים אל הקלפי או ממנה באמצעות הלימוזינה והצעת כיבוד קל למצביעים.

נרשמה הצהרת בא כוח הליכוד כי הרשימה אינה קשורה לעניין, וההנחיה למטה הליכוד בעיר אילת שלא לבצע כל פעילות בקשר עם הלימוזינה. לנוכח זאת, אין צו להוצאות נגד משיבה 1, הליכוד. משיבים 2-3 יישאו בהוצאות של 7,500 ש"ח כל אחד מהם.

ניתנה היום, ו' באדר התש"ף (2.3.2020).

ניל הנדל

שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-23

עמוד 3 מתוך 3

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس,
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني:

VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechiro.gov.il